

WATERVEILIGHEID EN RUIMTE LIMBURG (WRL)

Limburg weerbaar maken tegen extreme weersomstandigheden. Dat is de centrale opgave van WRL. Een watercrisis zoals die van 2021 kunnen we niet voorkomen, maar we kunnen ons er wel beter op voorbereiden. WRL brengt partijen samen en zorgt voor passende oplossingen die de waterveiligheid, bewustwording en zelfredzaamheid van en voor de Limburgers vergroten. WRL draagt hiermee op korte en lange termijn bij aan de waterveiligheid van heel Limburg.

April 2023

In de eerste maanden van 2023 is er een aantal belangrijke stappen genomen door de Limburgse gemeenten, de Provincie, het Waterschap Limburg en het Rijk om te komen tot een waterveiliger Limburg. Zo is de analyse van Deltares gepresenteerd, is er een inwonersonderzoek gedaan en is het opbouwplan vastgesteld. In deze nieuwsbrief leest u meer over deze onderwerpen.

WATERSYSTEEMANALYSE DELTARES

Waterschap Limburg en Provincie Limburg hebben het Kennisinstituut Deltares de opdracht gegeven voor een feitelijk onderzoek naar de oorzaken en gevolgen van het hoogwater. Het onderzoek is in twee fasen uitgevoerd. De eerste fase is in mei 2022 afgerond. De resultaten zijn [hier](#) na te lezen.

De tweede fase van het onderzoek werd op 26 januari 2023 gepresenteerd. Daarbij is onderzoek gedaan naar de stroomgebieden van de Geul, de Geleenbeek en de Roer. Ook is gekeken welke mogelijke typen maatregelen er zijn om wateroverlast te beperken. Tijdens een [webinar](#) zijn de resultaten van de watersysteemanalyse gepresenteerd en konden er vragen gesteld worden. Ingediende vragen zijn beantwoord en samengevat in een [lijst met veelgestelde vragen](#). De resultaten van de watersysteemanalyse zijn vervolgens overgedragen aan het programma WRL, die deze heeft gebruikt als input voor de plannen van het programma.

WERKSESSIE

Op 21 maart 2023 vond er in de ECI een ambtelijke werksessie plaats waarbij een groot aantal deelnemers vanuit de partnerorganisaties aanwezig was. Daar werd de stand van zaken toegelicht door het programmamanagement en werden ideeën en suggesties opgehaald om de plannen te verrijken en verder vorm te geven. Vragen werden gesteld en beantwoord en de behoefte om dit soort sessies vaker te organiseren werd geuit. Wordt vervolgd!

RESULTATEN INWONERSONDERZOEK BEKEND

In februari en maart deden 1251 inwoners van Limburg mee aan een onderzoek door onafhankelijk onderzoeksbureau Enneüs. Doel van het onderzoek was inzicht te krijgen hoe het op dit moment gesteld is met het waterbewustzijn en de zelfredzaamheid van de inwoners van Limburg. Daarnaast wilde WRL graag weten aan welke informatie inwoners behoefte hebben en op welke manier ze deze graag ontvangen.

Belangrijkste onderzoeksresultaten

Extreme wateroverlast houdt inwoners bezig

Ondervraagden zijn vooral bang voor materiële schade en de financiële gevolgen. Inwoners die getroffen zijn door de watercrisis schatten de kans op noodsituaties door extreme wateroverlast hoger in dan degenen die hier niet mee te maken hebben gehad. Toch blijkt dat een deel van de getroffen mensen niet is voorbereid op toekomstige wateroverlast.

Doorgaans eens met eigen verantwoordelijkheid om voorbereid te zijn

Bij extreme wateroverlast gaat men het eerst aan de slag met het plaatsen van zandzakken, hoog zetten van spullen en veilig stellen van dierbaren. Ruim twee derde voelt zich ook verantwoordelijk om voor kwetsbare mensen in hun omgeving te zorgen.

Onduidelijkheid over overheidshandelen en communicatie vanuit de overheid

Een derde vindt dat de overheid de inwoners voldoende informeert én beschermt tijdens extreme wateroverlast. Respondenten die zelf schade hebben geleden door extreme wateroverlast zijn beduidend negatiever over het overheidshandelen dan degenen die geen of indirect schade hebben geleden. Er heerst vooral onduidelijkheid over wat de overheid wel en niet kan bij een noodsituatie door extreme wateroverlast en wat ze daarbij van de inwoners verwacht.

Website en regionale televisie worden als eerste geraadpleegd

Momenteel kan een derde van de respondenten alle informatie vinden die zij denken nodig te hebben met betrekking tot het nemen van voorzorgsmaatregelen. Er is behoefte aan meer informatie over de risico's van extreme wateroverlast. De meeste respondenten willen deze informatie via de gemeentelijke website of via één specifieke website ontvangen.

Wilt u het onderzoeksrapport ontvangen? Stuur dan een mail naar info@wrlimburg.nl.

OPBOUWPLAN WRL: GERICHT AAN DE SLAG!

Op 14 juli 2022, exact 1 jaar na de watercrisis, is in Valkenburg een bestuursovereenkomst getekend en werd het programmaplan WRL vastgesteld in bijzijn van minister Harbers. Sindsdien hebben tientallen medewerkers van de deelnemende partners onder de vlag van WRL gewerkt aan het vervolg. Met als resultaat een opbouwplan waarin op hoofdlijnen staat hoe het programma verder ingericht en aangestuurd wordt. Het opbouwplan is op 5 april 2023 vastgesteld door de Regionale Actietafel. Een mijlpaal die alleen tot stand kon komen met en door alle partners die hieraan hebben meegewerkt!

Regionale Actietafel als bestuurlijk opdrachtgever

Voor het Programma WRL is de Regionale Actietafel opgericht. De Regionale Actietafel is de bestuurlijke opdrachtgever van het programma en bestaat uit deelnemers van de betrokken partners. Dit zijn het Rijk, de Provincie Limburg, het Waterschap Limburg en de 31 Limburgse gemeenten. Binnen de wettelijke kaders en met inachtneming van de rol van de bevoegde gezagen, zal de Regionale Actietafel opgavegericht Limburgbrede besluiten nemen over de inzet van (specifiek voor de WRL-opgave gereserveerde) middelen en (prioritering van) maatregelen.

De opgave

De opgave van het programma WRL is om partijen samen te brengen en te zorgen voor effectieve oplossingen die de waterveiligheid, bewustwording en zelfredzaamheid van en voor de Limburgers vergroten. De focus van het programma betreft het regionale watersysteem met daarin zijrivieren en beken. Uitgangspunten hierbij zijn dat er geen afwenteling mag plaatsvinden, dat de meerlaagse veiligheid wordt toegepast en dat er meer rekening wordt gehouden met extremen.

Daarbij werkt WRL vanuit het perspectief van de totale Limburgse opgave op (water)systeemniveau en de basisgedachte van “systeemsolidariteit”: de inhoudelijke opgave is leidend en maatregelen kunnen over lands- en provinciegrenzen heen werken. Zo kan het zijn dat maatregelen worden genomen in gebieden waar op zich geen overlast was, maar die wel helpen om andere gebieden beter te beschermen. Op het moment dat maatregelen in gebieden aan de orde kunnen zijn, wordt een gebiedsgerichte aanpak gekozen en dat betekent ook dat lokale bestuurders en stakeholders daarbij nauw worden betrokken.

Lange termijn

Het waterrobuust maken van het Limburgse regionale watersysteem is een meerjarig traject (15 jaar). Centraal in de aanpak van het programma WRL staat het gezamenlijk ontwerpspoor van de drie pijlers. Voor deze aanpak is gekozen omdat het niet gewenst was om aan het begin van dit proces het beschermingsniveau vast te leggen. Het te behalen beschermingsniveau wordt gedurende het ontwerpspoor bepaald. Het ontwerpspoor wordt per stroomgebied doorlopen. Vragen zoals 'Wat willen we waar bereiken?' en 'Wat is ons dat waard?' worden gedurende het proces beantwoord. Deze aanpak kijkt daarmee af van hoe in Limburg tot nog toe is gewerkt aan waterveiligheid, namelijk met generieke normen als uitgangspunt.

In het WRL-ontwerpsspoor, dat in 4 hoofdstappen is ingedeeld, worden vanuit een watersysteemanalyse (of met een watersysteemoets als opmaat naar een watersysteemanalyse) mogelijke maatregelen uitgewerkt. Er zijn daarbij allerlei watermaatregelen te bedenken. Kleinschalig en grootschalig, technisch van aard of juist natuurlijk. De maatregelen kunnen op een aantal plekken geconcentreerd worden of juist meer verspreid worden in het gebied. Is water de aanleiding, of lift water juist mee met andere ontwikkelingen binnen een integrale gebiedsontwikkeling? Alle mogelijke maatregelen geven we weer op kaarten. Uiteindelijk zal één pakket aan maatregelen (per stroomgebied) in zijn geheel bij moeten dragen aan de opgave waarvoor Limburg gesteld staat.

Er zijn natuurlijk meerdere maatregelenpakketten mogelijk. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het ontwerpsspoor om te komen tot een concreet en afgewogen maatregelenpakket per stroomgebied en de gebiedsgerichte uitwerking daarvan.

Korte termijn (t/m 2025)

Zoals aangegeven, zal het waterrobuust maken van het Limburgse regionale watersysteem meerdere jaren in beslag nemen. Er is echter ook nadrukkelijk aandacht vanuit het Programma WRL voor korte termijn acties. Met deze acties wordt geprobeerd zo snel als mogelijk maatregelen te nemen die passen binnen de lange termijn-aanpak, maar die daarnaast een onmiddellijke positieve bijdrage leveren aan de bescherming van de inwoners van Limburg. Daarbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de aanbevelingen zoals deze door Deltares werden gedaan bij de watersysteemanalyse.

Onderzoek en verkenning

- het vergroten van de afvoercapaciteit bij Valkenburg;
- het vergroten van de afvoercapaciteit van de Geulmondning;

- het verkennen van een waterkering bij Bunde, langs de Roer en langs de Geleenbeek in de buurt van Sittard;
- de aanpak Adelante Valkenburg;
- de gebiedsontwikkeling Valkenburg-Oost (Valkenheim, Geerlingshospice);
- de verandering in landgebruik en uitbreiden van infiltratie van water;
- het bergen van water in de haarvaten van het systeem en het benutten overstromingsvlaktes, bijvoorbeeld bovenstrooms van Nijswiller, Eys, Mechelen en Gulpen.

Kansenbrigade

Met een in te richten kansenbrigade worden de door partners en burgers aangereikte korte termijn kansen beoordeeld op effectiviteit, uitvoerbaarheid en haalbaarheid.

Vergroten bewustzijn en zelfredzaamheid

Er wordt gewerkt aan één website waarop alle informatie over water(overlast) te vinden zal zijn. Een Water Adviesteam moet ervoor gaan zorgen dat mensen op maat advies krijgen over de manier waarop ze hun eigen woning kunnen beschermen tegen wateroverlast. Met campagnes, brochures en educatiemiddelen worden mensen geholpen om beter voorbereid en beschermd te zijn tegen toekomstige wateroverlast.

Hoe verder?

Momenteel worden er multidisciplinaire teams samengesteld, die de plannen uit het opbouwplan gaan uitwerken en uitvoeren. De pijlerplannen worden daarbij als uitgangspunt gebruikt, passend binnen de kaders van het bestuurlijk vastgestelde programmaplan en opbouwplan.

Heeft vragen over het Programma WRL? Dan kunt u deze sturen naar info@wrlimburg.nl.